

Suomalaisten julkaisujen avoimuus - mittarit ja prioriteetit

Surima-hankkeen loppuseminaari, 24.2.2017

Jyrki Ilva <jyrki.ilva@helsinki.fi>

Kohti julkaisujen avoimuutta

- Julkaisujen avoimuus tärkeä tavoite sekä kansainvälisesti että kansallisella tasolla
- Suomen tavoite ([ATT-hanke](#)): Avoimesti saatavilla olevien tieteellisten julkaisujen osuus 65% vuonna 2017, 75% vuonna 2018 ja 90% vuonna 2020
- Julkaisujen avoimuus kertoimeksi yliopistojen rahoitusmalliin, kenties vuodesta 2019 alkaen?
- Tavoitteiden seuranta varten tarvitaan luotettavaa tietoa avointen julkaisujen määrästä

Carlos Moedas ✓

@Moedas

Follow

1/4 Agreed by all #EU #science ministers. Scientific papers #freetoread by 2020 #openaccess

In dramatic statement, European leaders call for 'immediate' open access to ...

Observers are skeptical goal can be achieved

sciencemag.org

RETWEETS

111

LIKES

59

7:28 PM - 31 May 2016

Paikallisesti, kansallisesti, globaalisti

- OA-julkaisujen määrää ja osuutta mahdollista seurata yksittäisen organisaation tasolla
  - Julkaisuarkistoihin tallennetut julkaisut
  - OA- ja hybridikanavissa ilmestyneet OA-julkaisut
  - Vrt. tutkimustietojärjestelmään tallennetut julkaisutiedot
- Kansallisella tasolla OA-seuranta luontevaa kytkeä OKM:n tiedonkeruuseen, jolla muutenkin virallinen asema
- Kv. tasolla ei toistaiseksi kunnollista kattavaa tietolähdettä
  - Julkaisuarkistoja (ja muita lähteitä) haravoivat hakuportaalit esim. [OpenAire](#), [BASE](#), [CORE](#)
  - OA-lehtien artikkelit: [DOAJ](#), Scopus, Web of Science,...?
  - Johtopäätöksissä kannattaa olla varovainen: Miten kattavia tietolähteet ovat? Ovatko kaikki julkaisut todella avoimia?

OKM:n julkaisutiedonkeruu

- OKM kerännyt julkaisutiedot yliopistoilta vuodesta 2011 lähtien
  - Julkaisutietojen keruu laajeni AMK:eihin vuonna 2012, sittemmin mukaan myös sairaanhoitopiirit ja tutkimuslaitoksia
- Tiedot peräisin tutkimustietojärjestelmistä tai julkaisurekistereistä (ei julkaisuarkistoista)
- CSC vastaa tiedonkeruun käytännön toteutuksesta
  - Läheistä yhteistyötä tutkimusorganisaatioiden, ministeriön, TSV:n ja Kansalliskirjaston kanssa
  - Yhdistetty data on nähtävillä Juuli-julkaisutietoportaalissa (www.juuli.fi)

Julkaisutyyppi	
A Vertaisarvioidut t...	133 730
A1 Alkuperäisart...	88 514
A2 Katsausartikk...	5 189
A3 Kirjan tai mu...	17 348
A4 Artikkelit konf...	22 679
B Vertaisarvioimatto...	27 817
C Tieteelliset kirjat (...)	5 704
D Ammattiyhteisöll...	35 892
E Suurelle yleisölle ...	20 127
G Opinnäytteet	5 024

Tiedonkeruun kehittäminen

- Tietoja voi nyt välittää rajapintojen kautta automaattisesti CSC:n Virta-julkaisutietopalveluun
  - Toistaiseksi vain osa yliopistoista raportoi tietoja reaaliajassa, muut eräajona vuosittain
- Juuli-portaalin [uusi versio](#) testikäytössä
  - Tiedot siirtyvät Virrasta Juuliin joka yö
  - Myös tietojen päivittäminen taustajärjestelmästä Virran kautta Juuliin nyt mahdollista
- Tietojen laadussa edelleen paljon korjattavaa
  - Jatkuva tiedonsiirto tarkoittaa sitä, että tiedot saattavat aluksi olla puutteellisia
  - Yksi kehityskohteista avointa julkaisemista koskevat tiedot

Poista rajaukset

Julkaisutyyppi: A ✕
Vertaisarvioidut tieteelliset
artikkelit

Open Access: Muu ✕
OA-saatavuus

Julkaisuvuosi: 2015 ✕

Organisaatio ▲

Yliopisto 839

- ▶ Jyväskylän yliopisto 423
- ▶ Helsingin yliopisto 198
- ▶ Turun yliopisto 115
- ▶ Tampereen yliopisto 62
- ▶ Itä-Suomen yliopisto 50
- ▶ Oulun yliopisto 25
- ▶ Aalto-yliopisto 22

Avoin julkaiseminen OKM:n tiedonkeruussa

- OKM:n tiedonkeruun tietojen mukaan suomalaiset korkeakoulut tuottivat vuonna 2015 yli 39.100 julkaisua
  - Näistä noin 10.300 raportoitiin open access -julkaisuina
- Open access -julkaisujen osuus kaikista julkaisuista noin 20%
  - Ammattikorkeakouluissa OA-julkaisujen osuus jopa yli puolet
  - Noin 19% vertaisarvioituista artikkeleista vapaasti saatavilla
  - OA-julkaisujen osuudessa ei kovin suuria muutoksia edellisvuosiin

Julkaisumaa

Suomi (4949)

Muu (4211)

Julkaisuvuosi

2015 ✓

Sektori

Yliopisto (6960)

Ammattikorkeakoulu (3514)

Open Access

OA-julkaisukanava (8439)

Muu OA-saatavuus (1909)

Lähde: www.juuli.fi

OA-tietojen luotettavuus?

- OKM:n keräämät OA-tiedot olleet toistaiseksi liian epäluotettavia kelvatakseen esim. rahoituksen perusteeksi
  - Tiedonkeruussa käytetyt avointa julkaisemista koskevat kategoriat ja määritelmät eivät ole olleet riittävän selkeitä
  - Niin kauan kuin avoimuudella ei ole (taloudellista) merkitystä organisaatioille, niiden motivaatio käyttää resursseja tietojen saamiseen oikein ei välttämättä ole riittävä
- Julkaisujen OA-statuksen selvittäminen ainakin toistaiseksi melko työlästä
  - Ulkoisten tietolähteiden (DOAJ, julkaisuarkistot,...) hyödyntäminen
  - OA-statuksen selvittäminen julkaisu kerrallaan

Julkaisujen OA-status OKM:n tiedonkeruussa

- OA-statuksen ilmaisemiseen kaksi erillistä kenttää vuoden 2016 alusta lähtien
  - Toisessa kentässä kerrotaan, jos kyseessä OA-julkaisukanavassa tai hybridikanavassa ilmestynyt julkaisu
  - Toisessa kerrotaan, onko julkaisu rinnakkaistallennettu
- Kultaisen ja vihreän OA:n välillä paljon päällekkäisyyttä
  - OA-julkaisukanavassa ilmestyneet julkaisut tallennetaan usein myös julkaisuarkistoon

Julkaisun OA-versioiden verkko-osoitteet

- Kaikille raportoiduille OA-julkaisun versioille pitäisi ilmoittaa toimiva (ja mielellään pysyvä) URL
  - Aiemmin vain yksi kenttä URL:ille – yleensä raportoitiin kustantajan version DOI-pohjainen osoite
  - Monissa tapauksissa OA:ksi väitetyille julkaisuille ei ilmoitettu lainkaan [URL:ia](#)
  - Ilman osoitetta OA-statuksen verifioiminen hankalaa

Chromosome X-Wide Association Study Identifies Loci for Fasting Insulin and Height and Evidence for Incomplete Dosage Compensation

Author(s): [Tukiainen, Taru](#), [Pirinen, Matti](#), [Sarin, Antti-Pekka](#), [Ladenvall, Claes](#), [Kettunen, Johannes](#), [Lehtimaeki, Terho](#), [Lokki, Marja-Liisa](#), [Perola, Markus](#), [Sinisalo, Juha](#), [Vlachopoulou, Efthymia](#), [Eriksson, Johan G.](#), [Groop, Leif](#), [Jula, Antti](#), [Jaervelin, Marjo-Riitta](#)

Number of Contributors: 17

Online Access: <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pgen.1004127>
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24516404>
<http://www.plosgenetics.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pgen.1004127>

Language: English

Type of Publication: A1 Journal article (refereed), original research

Publication Forum Class: 3

Publisher: [PUBLIC LIBRARY SCIENCE](#)

Year of Publication: 2014

Journal / Series: [PLOS Genetics](#)

ISSN: [1553-7404](#)

Host publication: [PLOS Genetics](#)

Volume: 10

Issue: 2

Field of Science: [Biomedicine](#)
[Public health care science, environmental and occupational health](#)

Mitä hyväksytään avoimeksi julkaisemiseksi?

- Olisi mukavaa, jos meillä olisi lyhyt ja helposti ymmärrettävä määritelmä avoimelle julkaisemiselle
- Käytännössä julkaisujen avoimuus kuitenkin varsin monimutkainen asia

Kultainen OA?

Vihreä OA?

Hybridi-OA?

Gratis OA?

Libre OA?

Embargot?

Versiot?

OKM:n tiedonkeruun OA-määritelmä (2016-)?

- Tavoitteena oli luoda suhteellisen tiukka määritelmä, joka olisi silti riittävän väljä soveltuakseen kaikille tutkimusaloille

Tiedonkeruun OA-määritelmä (1)

”Julkaisun avoin saatavuus tarkoittaa, että se on saatavilla 1) välittömästi kustantajan palvelussa ja/tai 2) rinnakkaistallennettuna organisaatio- tai tieteenalakohtaisessa julkaisuarkistossa joko välittömästi tai kustantajan määrittelemän embargoajan jälkeen”

- KultainenOA, Hybridi-OA ja vihreä OA ovat kaikki hyväksyttäviä
- Organisaatio- ja tieteenalakohtaiset julkaisuarkistot ovat yhtä lailla hyväksyttäviä
- Embargot ovat hyväksyttäviä rinnakkaistallentamisessa mutta eivät OA- tai hybridilehdissä

Tiedonkeruun OA-määritelmä (2)

”Julkaisu on Internetin kautta kokonaisuudessaan ilmaiseksi ja esteettömästi luettavissa, tulostettavissa ja kopioitavissa vähintään ei-kaupalliseen käyttöön.”

- Julkaisun pitäisi olla ainakin vapaasti luettavissa (“gratis OA”) ilman kirjautumista
- Osa open access -aktivisteista vaatii, että julkaisujen pitäisi olla lisensoituja CC BY -lisenssillä, jotta niiden sisältöä olisi luvallista hyödyntää mm. tekstinlouhinnasta (“libre OA”)
- Tästä ei kuitenkaan ole universaalia kaikki tieteenalat kattavaa yhteisymmärrystä

Tiedonkeruun OA-määritelmä (3)

”Julkaisu on vapaasti saatavilla pysyvästi sellaisessa joko kustantajan tai tutkimusorganisaatioiden tarjoamassa palvelussa, joka mahdollistaa julkaisujen kuvailutietojen haravoinnin ja sisällön indeksoinnin muihin hakupalveluihin sekä tukee julkaisuihin viittaamista ja linkittämistä pysyviin tunnisteisiin (DOI, URN, Handle) pohjautuvilla verkko-osoitteilla.”

- Julkaisujen tallentaminen henkilökohtaiselle tai tutkimusryhmän verkkosivulle ei riitä OA-määritelmän täyttämiseen
- Vaikka ResearchGaten ja Academia.edun kaltaiset kaupalliset verkostoitumispalvelut ovat tutkijoiden suosiossa, julkaisujen tallentamista niihin ei lasketa OA:ksi
- Pysyviä osoitteita pitää käyttää aina kun mahdollista

Tiedonkeruun OA-määritelmä (4)

”Julkaisun vapaasti saatavilla oleva versio on julkaisusopimuksesta tai kustantajan politiikasta riippuen joko tekijän viimeinen oma rinnakkaistallennettu versio tai kustantajan palvelussa ilmestynyt lopullinen versio. Jos kyseessä on vertaisarvioitu julkaisu, myös vapaasti saatavilla olevan version pitää olla vertaisarvioitu.”

- Artikkelin OA-versio tekijän oma viimeinen versio tai kustantajan versio, mutta sen pitää olla vertaisarvioitu
- Avoimesti julkaistut pre print -versiot eivät riitä OA:ksi – mikä tarkoittaa esim. ArXiv:in kohdalla sitä, että pre printin tallentaneiden tutkijoiden pitää tallentaa sinne myös post-print-versio sitten kun se on saatavilla

Jatkopohdinnan aiheita

- Tiedonkeruun ohjeissa suositellaan kaikkien julkaisujen rinnakkaistallentamista – pitäisikö olla vaatimus?
- Pitäisikö embargoille määritellä maksimipituus? Tai hyväksyä vain välitön avoimuus?
- Pitäisikö vaatia avointen lisenssien käyttöä (gratis OA vs. libre OA)?

Ion source research and development at University of Jyväskylä: Studies of different plasma processes and towards the higher beam intensities

Full text delay due to publisher restrictions ("embargo") till 2016-11-11.

Name: koivistokalvaseta ...

Size: 2.136Mb

Format: PDF

Description: Publisher's PDF

Citation:

Koivisto, H., Kalvas, T., Tarvainen, O., Komppula, J., Laulainen, J., Kronholm, R., . . . Machicoane, G. (2016). Ion source research and development at University of Jyväskylä: Studies of different plasma processes and towards the higher beam intensities. *Review of Scientific Instruments*, 87 (2), 02A725. doi:10.1063/1.4934687

Title: Ion source research and development at University of Jyväskylä: Studies of different plasma processes and towards the higher beam intensities

Author: Koivisto, Hannu; Kalvas, Taneli; Tarvainen, Olli; Komppula, Jani; Laulainen, Janne; Kronholm, Risto; Ranttila, Kimmo; Tuunanen, Juha; Thuillier, T.; Xie, D.; Machicoane, G.

Abstract: Several ion source related research and development projects are in progress at the Department of Physics, University of Jyväskylä (JYFL). The work can be divided into investigation of the ion sourceplasma and development of ion sources, ion beams, and diagnostics. The investigation covers the Electron Cyclotron Resonance Ion Source (ECRIS) plasma instabilities, vacuum ultraviolet (VUV) and visible light emission, photon induced electron emission, and the development of plasma diagnostics. The ion source development covers the work performed for radiofrequency-driven negative ion source, RADIS, beam line upgrade of the JYFL 14 GHz ECRIS, and the development of a new room-temperature-magnet 18 GHz ECRIS, HIISI.

Publisher: American Institute of Physics

Date: 2016

Mittarit ja prioriteetit?

- Julkaisujen OA-statusen dokumentointi tukee monenlaisia tavoitteita
  - OA-julkaisujen määrän ja osuuden seuranta
  - Mahdollistaa myös [oaDOI:n](#) kaltaisia hakupalveluita
- Numerot eivät kuitenkaan sinällään riitä päämääräksi – tarvitaan myös keskustelua prioriteeteista
  - Millaista avoimuutta halutaan, millaisilla keinoilla ja millaisilla ehdoilla?
  - Open access -lehdet vs. rinnakkaistallentaminen?
  - Julkaisukanavien avoimuus vs. Jufo-taso?
  - Välitön avoimuus vs. viiveellinen? Gratis vs. libre OA?
  - Onko tavoitteena julkaisujen avoin saatavuus sinällään, vai tavoitellaanko samalla myös jotain muuta?

OA-julkaisemisen kustannusten seuranta

- [Piia Naukkarisen selvitys](#) artikkelimaksujen (APC) hallinnoinnista suomalaisissa tutkimusorganisaatioissa (2016)
  - Voimme esittää valistuneita arvauksia paljonko artikkelimaksuja Suomesta maksetaan (milj. euroa / vuosi?); emme oikeasti tiedä
  - Esim. Iso-Britannia tältä osin paljon pidemmällä
- Haaste: Artikkelimaksujen seuranta ei ole kuulunut tutkimustietojärjestelmien tehtäviin
  - Tarvitaanko tähän tarkoitukseen erillisiä järjestelmiä?
  - Kerätäänkö näitä tietoja jossain vaiheessa OKM:n tiedonkeruun yhteydessä?
- Artikkelimaksutiedot avoimeksi dataksi ([kustantajille maksettavien lisenssimaksujen](#) tapaan)?
  - Muualla tehdään jo, ks. esim. [OpenAPC](#)

Offsetting-sopimukset ja OA:n hinta

- OA-julkaisujen monitorointi tärkeää myös kustantajien kanssa solmittavien offsetting-sopimusten kannalta
  - Aineistosopimukset maksetaan kirjastojen budjeteista: eivät osa osa tutkimushallinnon prosesseja
  - Jos siirrymme pois tilausmaksumallista, tarve katsoa julkaisemisen kustannuksia kokonaisuutena kasvaa entisestään

The screenshot displays the MPG.PuRe Publication Repository interface. At the top, there is a navigation bar with links for Login, Contact us, Disclaimer, Guide, Help, and English. The main header includes the MPG.PuRe logo and a search bar. Below the header, there are tabs for START, BASKET (0), and TOOLS. The main content area shows the title of the paper: "Disrupting the subscription journals' business model for the necessary large-scale transformation to open access". The paper is categorized as "Released" and "Paper". There are three sections for authors: "MPS-Authors" (Schimmer, Ralf; Geschuhn, Kai Karin; Vogler, Andreas), "Fulltext (public)" (MPDL OA-Transition White Paper.pdf), and "Supplementary Material (public)" (There is no public supplementary material available). A "Citation" section provides the citation text and a DOI link. A "Locator" section indicates that there are no locators available. An "Abstract" section contains the text of the paper's abstract.

Ideaalimaailmassa...

- Ideaalimaailmassa kaikki julkaisuihin liittyvät tiedot olisivat saatavilla linkitettyinä avoimena datana
  - Tiedot siirtyisivät järjestelmästä toiseen, täydentyisivät julkaisu-prosessin aikana ja myös julkaisemisen jälkeen
  - Myös julkaisun OA-statusta ja siihen liittyviä maksuja koskevat tiedot olisivat saatavilla avoimena datana
- Jotta tähän päästäisiin, tarvitaan laajaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä
  - Kustantajien järjestelmissä syntyvät metatiedot nykyistä laajemmin myös tutkimusorganisaatioiden käyttöön (kotimaisten julkaisujen osalta tavoitteena Kotilava-hankkeessa)?
  - Pysyvien tunnisteiden (mm. DOI ja ORCID) käyttöönotto tukee tavoitetta

Kiitos!

KANSALLISKIRJASTO